# DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)
11. oktober 1990 *

I sag C-200/89,

**FUNOC**, Charleroi (Belgien), ved advokat G. Vandersanden, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Alex Schmitt, 62, avenue Guillaume,

sagsøger,

mod

**Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber,** ved juridisk konsulent H. Lima, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos G. Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Centre Wagner, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning af 21. april 1989, hvorefter sagsøgeren skal tilbagebetale 6 579 334 BFR og ikke kan få udbetalt saldobeløbet (6 600 000 BFR) vedrørende et tilskud, ydet af Den Europæiske Socialfond til projekt nr. 84 3246 B5, samt om erstatning,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden T. F. O'Higgins og dommerne G. F. Mancini og F. A. Schockweiler,

generaladvokat: G. Tesauro
justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe

* Processprog: fransk.

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 5. juni 1990, hvor Kommissionen var repræsenteret af H. Lima og D. Gouloussis, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 10. juli 1990,

afsagt følgende

## Dom

1 Ved stævning, indgivet til Domstolens Justitskontor den 26. juni 1989, har FUNOC (association pour le développement à Charleroi d'actions collectives de formation pour l'université ouverte) i medfør af EØF-Traktatens artikel 173, stk. 2, nedlagt påstand om annullation af Kommissionens beslutning, meddelt sagsøgeren ved skrivelse af 21. april 1989, vedrørende Den Europæiske Socialfonds deltagelse i finansieringen af projekter forelagt af Kongeriget Belgien, for så vidt som sagsøgeren i henhold til nævnte beslutning skal tilbagebetale 6 579 334 BFR og ikke kan få udbetalt saldobeløbet vedrørende et tilskud, fonden havde ydet til projekt nr. 84 3246 B5. Ved samme stævning har FUNOC i medfør af EØF-Traktatens artikel 178 nedlagt påstand om erstatning for det tab, sagsøgeren har lidt som følge af beslutningen.

2 Ifølge artikel 1, stk. 2, litra a), i Rådets afgørelse 83/516/EØF af 17. oktober 1983 om Den Europæiske Socialfonds opgaver (EFT L 289, s. 38) deltager fonden i finansieringen af foranstaltninger vedrørende erhvervsuddannelse og erhvervsvejledning. I henhold til afgørelsens artikel 3, stk. 2, kan fonden yde tilskud med henblik på at fremme iværksættelsen af projekter af fornyende karakter.

3 Artikel 6, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 2950/83 af 17. oktober 1983 (EFT L 289, s. 1) om gennemførelse af ovennævnte afgørelse bestemmer, at Kommis-

sionen, såfremt tilskuddet fra fonden ikke anvendes på de i godkendelsesbeslutningen fastsatte betingelser, kan suspendere, nedsætte eller lade tilskuddet bortfalde efter at have givet den pågældende medlemsstat lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger.

4 I september 1983 indgav det belgiske Arbejdsministerium for regnskabsårene 1984, 1985 og 1986 en ansøgning om tilskud fra fonden til et af FUNOC planlagt projekt af fornyende karakter i henhold til artikel 3, stk. 2, i ovennævnte afgørelse 83/516; formålet med projektet var at oplære unge uden særlig uddannelse fra Charleroi-området i ny informationsteknologi.

5 I ansøgningen hed det, at formålet med den påtænkte uddannelsesforanstaltning var at oprette et videnskabeligt center, der skulle udføre samfundsnyttigt undersøgelses- og forskningsarbejde. I ansøgningen understregedes det, at 90 unge uden særlig uddannelse skulle modtage en passende oplæring i forskningsmetoder og -teknikker med intensiv anvendelse af edb (1 000 timer pr. elev). Ved skrivelse af 15. juni 1984 uddybede FUNOC over for Kommissionen den oprindelige ansøgning, idet det præciseredes, at projektet skulle omfatte tre forskellige forløb, nemlig en basisuddannelse, en specifik uddannelse og anvendelse i praksis, fordelt over tre år (1984, 1985 og 1986).

6 Ved beslutning C(84) 1076 af 23. juli 1984 godkendte Kommissionen projektet med det ansøgte beløb, dvs. 16 500 000 BFR.

7 I overensstemmelse med artikel 5, stk. 2, i forordning nr. 2950/83 udbetaltes der et første forskud på 4 950 000 BFR i december 1984 og endnu et forskud på 4 950 000 BFR i maj 1987.

8 I maj 1987 anmodede Arbejdsministeriet om udbetaling af saldobeløbet på 6 600 000 BFR og vedlagde samtlige bilag og den endelige beretning om projektets forløb. Den 6. juni 1988 modtog FUNOC fra Arbejdsministeriet et anbefalet brev, som indeholdt en note fra Kommissionen samt en forklarende ledsageskrivelse.

Kommissionen anmodede FUNOC om at tilbagebetale de 9 900 000 BFR, der var ydet som forskud, idet det ifølge Kommissionen fremgik af beretningen om projektets forløb, at projektets promotor allerede i januar 1984 havde besluttet at ændre projektet uden at give fonden meddelelse herom. Ændringen bestod i, at der oprettedes tre årlige uddannelsesforløb med hver 30 elever; det første startede i marts 1984 og de to følgende i 1985 og 1986. Efter Kommissionens opfattelse var ændringen i strid med projektets oprindelige udformning.

9 Efter drøftelser mellem de belgiske myndigheder og Kommissionen meddelte Kommissionen ved skrivelse af 21. april 1989, tilstillet sagsøgeren den 2. maj 1989, at den havde nedsat sit krav om tilbagebetaling med hensyn til de forskud, som FUNOC havde fået udbetalt, til 6 579 334 BFR; Kommissionen havde herved taget hensyn til det første år (1984), idet dette første uddannelsesforløb var den eneste del af projektet, der fandtes at opfylde kriteriet om, at projektet ikke måtte indebære gentagelser.

10 Til støtte for annullationssøgsmålet til prøvelse af den anfægtede beslutning har sagsøgeren anført, at den tjenestemand, der har truffet den omtvistede beslutning, er inkompetent, at der er tale om tilsidesættelse af bestemmelserne vedrørende fondens forvaltning, at der foreligger en åbenbar fejlvurdering og en retsvildfarelse, og, subsidiært, at proportionalitetsprincippet er tilsidesat.

11 Med hensyn til sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt parternes anbringender og argumenter henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

## Annullationspåstanden

*Første anbringende*

12 Sagsøgeren har anført, at retsakten er behæftet med en mangel, idet den ikke er udstedt af det kompetente organ, dvs. Kommissionen selv, men af en kontorchef i Generaldirektorat V, som ikke har handlet efter bemyndigelse.

13 Indledningsvis bemærkes, at det fremgår af gældende bestemmelser, at Generaldirektorat V i samarbejde med finansinspektøren har ansvaret for forvaltningen af fondens udgifter. I henhold til Kommissionens forretningsorden kan tjenestemænd bemyndiges til i Kommissionens navn og under dens kontrol at træffe klart angivne foranstaltninger af forvaltningsmæssig eller administrativ art.

14 Sagsøgeren overser herved, at bemyndigelser til at underskrive er den normale måde, hvorpå Kommissionen udøver sin kompetence; dette har Domstolen anerkendt i domme af 14. juli 1972, ICI, præmisserne 10-14 (48/69, Sml. s. 151), og af 17. oktober 1972, Cementhandelaren, præmisserne 10-14 (8/72, Sml. s. 251). Sagsøgeren har intet fremført, som kan begrunde en antagelse af, at fællesskabsadministrationen i dette tilfælde har undladt at overholde de på området gældende regler.

15 Dette anbringende kan derfor ikke lægges til grund.

*Andet anbringende*

16 Sagsøgeren har anført, at den anfægtede beslutning er en tilsidesættelse af bestemmelserne vedrørende fonden. Kommissionen har således blot fremsendt en debetnota på 9 900 000 BFR til det belgiske Arbejdsministerium, men ikke, således som det er fastsat i artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2950/83, indhentet de belgiske myndigheders bemærkninger hertil.

17 Dette synspunkt kan ikke tiltrædes. Som det fremgår af sagen, foregik der forud for den i sagen omtvistede beslutning, dvs. beslutningen af 21. april 1989, en brevveksling mellem Kommissionen og de belgiske myndigheder, som er fremkommet med deres bemærkninger i henhold til artikel 6, stk. 1, i ovennævnte forordning nr. 2950/83, dvs. inden den endelige beslutning blev truffet.

18 Det andet anbringende kan derfor ikke lægges til grund.

*Tredje anbringende*

19 Sagsøgeren har endvidere gjort gældende, at Kommissionen har begået en åbenbar fejl ved dens skønsudøvelse og anvendt de for fonden gældende bestemmelser forkert. Sagsøgeren har bestridt, at der er foretaget en ændring af det oprindelige projekt. Det blev opretholdt, selv om det for at sikre den bedst mulige gennemførelse havde vist sig nødvendigt at foretage visse ændringer. Også det gennemførte projekt har været en enestående foranstaltning af fornyende karakter, og med det formål at teste en ny arbejdshypotese.

20 Det bemærkes, at det fremgår af den beskrivelse af uddannelsen, sagsøgeren gav i ansøgningen om tilskud fra fonden, og som er suppleret med yderligere oplysninger over for Kommissionen, at det oprindelige projekt skulle omfatte 1 000 timers undervisning over tre år af 90 unge uden særlig uddannelse, fordelt på tre forskellige uddannelsesforløb.

21 Det fremgår imidlertid af den endelige beretning, som sagsøgeren selv har udarbejdet, og som blev tilstillet Kommissionen i juni 1987, at projektet faktisk blev afviklet som tre identiske undervisningsforløb a 1 000 timer, hver af ét års varighed, og for tre forskellige grupper på hver 30 elever.

22 Når 1 000 timers undervisning, som skulle have været fordelt på tre år, er givet på ét år, findes undervisningsprogrammet at være blevet afviklet under andre former end de oprindeligt meddelte. Det forhold, at samme undervisning er blevet gentaget i de sidste to år, har i øvrigt frataget projektet dets fornyende karakter. Kommissionen kunne derfor i medfør af artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2950/83 suspendere, nedsætte eller lade tilskuddet fra fonden bortfalde.

23 Det tredje anbringende kan derfor ikke lægges til grund.

*Fjerde anbringende*

24 Endelig har sagsøgeren gjort gældende, at den anfægtede beslutning tilsidesætter proportionalitetsprincippet, idet et krav om tilbagebetaling af størstedelen af forskuddene og manglende udbetaling af saldobeløbet ikke er rimeligt, når henses til, at den påtalte mangel, nemlig at sagsøgeren ikke har underrettet Kommissionen om de foretagne ændringer, må betragtes som en formel mangel. Dette er så meget mere alvorligt, fordi den iværksatte sanktion truer FUNOC's fortsatte bestående.

25 Hertil bemærkes, at godkendelsesbeslutningen i henhold til artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2950/83 måtte tilbagekaldes, idet den var retsstridig, fordi der var foretaget en væsentlig ændring af det oprindelige projekt; der var således ikke tale om en simpel formmangel. Som Kommissionen selv har understreget, har den taget hensyn til sagsøgerens individuelle interesser, idet den i sidste instans — helt undtagelsesvis og ud fra billighedshensyn — besluttede at erstatte den beslutning om ydelse af tilskud, der var blevet retsstridig, med en ny beslutning om delvis godkendelse af det første uddannelsesforløb.

26 Herefter findes det ikke godtgjort, at Kommissionen har overskredet de grænser, der nødvendigvis må gælde for at sikre en korrekt anvendelse af beløb, fonden udbetaler, ved at lade finansieringen af de uddannelsesforanstaltninger, der gennemførtes i 1985 og 1986, bortfalde.

27 Dette anbringende kan derfor heller ikke lægges til grund.

28 Sagsøgte bør følgelig frifindes i det hele for annullationspåstanden.

**Erstatningspåstanden**

29 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen ved udstedelsen af den omtvistede beslutning har påført sagsøgeren et tab, som Kommissionen er pligtig at erstatte, jf. Traktatens artikel 215, stk. 2.

30 Hertil bemærkes, at det følger af Domstolens faste praksis, at ansvar for Fællesskabet i henhold til ovennævnte artikel 215, stk. 2, forudsætter, at der er opfyldt en række betingelser, for så vidt angår retsstridigheden af institutionernes adfærd, tabets indtræden og eksistensen af en årsagssammenhæng mellem denne adfærd og det påberåbte tab.

31 I den foreliggende sag følger det af det anførte, at Kommissionens adfærd, som hævdes at have forvoldt det tab, FUNOC har lidt, ikke er retsstridig.

32 Allerede af den grund kan erstatningspåstanden ikke tages til følge, og det er således ufornødent at tage stilling til, om de øvrige betingelser, der er opstillet i Domstolens praksis, er opfyldt.

33 Det følger af ovennævnte bemærkninger, at sagsøgte bør frifindes i det hele for FUNOC's påstande.

**Sagens omkostninger**

34 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til at betale sagens omkostninger. Da sagsøgeren i det hele har tabt sagen, bør sagsøgeren betale Kommissionens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

**1) Sagsøgte frifindes.**

**2) Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.**

O'Higgins Mancini Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 11. oktober 1990.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

T. F. O'Higgins
Formand for Anden Afdeling